

висловлювати та аргументувати власну думку засобами іноземної мови, дискутувати, розвивають навички творчої та проектної діяльності, самостійної роботи.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у дослідженні використання освітніх мультимедійних проектів, оволодіння сучасними методиками роботи з Інтернетом, розробки електронних підручників для спекурсів зі спеціальностей.

Література

1. Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. Вип. 39. Ч. 2. С. 7–13.

2. Андрущенко О. Англomовне професійне спілкування з використанням ІТ. *Відкритий урок*. 2012. № 1. С. 56–60.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

4. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. *Відкритий урок*. 2002. № 5–6. С. 7–10.

5. Плугатарьова О. І. Використання Інтернет-контенту під час вивчення іноземної мови. *Англійська мова та література*. 2011. № 11. С. 14.

6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

7. Холод О. В. Інтерактивні технології як засіб формування комунікативної компетентності. *Англійська мова та література*. 2011. № 9. С. 5–9.

8. Черемська О. Формування мовної і комунікативної компетенції мовної особистості у вищій школі. *Вища освіта*. 2010. № 12. С. 63–72.

Рудич О.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін і методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Стиркіна Ю.

– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін і методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

УДК: 371.13.036=111

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті йдеться про необхідність внесення змін у зміст програми професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, а також про обґрунтування актуальності проблеми розробки курсу іноземної мови з професійним спрямуванням.

Ключові слова: учителі початкових класів, педагогічні технології вивчення іноземної мови, професійна освіта.

Рудыч О.

– кандидат педагогических наук, доцент кафедры филологических дисциплин и методик их преподавания Полтавского национального педагогического университета имени В. Г. Короленко

Стыркина Ю.

– кандидат педагогических наук, доцент кафедры филологических дисциплин и методик их преподавания Полтавского национального педагогического университета имени В. Г. Короленко

ОСОБЕННОСТИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В КОНТЕКСТЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В статье речь идет о необходимости внесения изменений в программное содержание профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов и об актуальности проблемы разработки курса иностранного языка с профессиональной направленностью.

Ключевые слова: учителя начальных классов, педагогические технологии обучения иностранному языку, профессиональное образование.

Rudych O.

– Candidate of Science (Theory of Education), Associate Professor, Department of Philological Disciplines and Methods of Teaching, Poltava V. Korolenko National Teachers' Training University

Styrkina Yu.

– Candidate of Science (Theory of Education), Associate Professor, Department of Philological Disciplines and Methods of Teaching, Poltava V. Korolenko National Teachers' Training University

PECULIARITIES OF STUDYING THE FOREIGN LANGUAGE IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

In the article author proves the necessity of introducing changes to program contents of the professional training of future primary school teachers by professionally aimed course of English.

Key words: school teachers of primary school, pedagogical technologies of learning English, professional education.

Постановка проблеми. Концепція освіти майбутнього педагога на сучасному етапі передбачає володіння іноземною мовою як засобом спілкування у професійній діяльності. Вчитель також має сприяти формуванню загальних світоглядних позицій вихованців, виробити навички спілкування, в основі яких є доброзичливість та шанобливе ставлення до іншої особистості, стимулювати інтерес не тільки до вивчення мови, але зорієнтувати особистісні інтереси дітей на красу, добро, духовність, національне самоусвідомлення і повагу до інших культур.

У даному контексті ефективним шляхом коригування змістового та практичного компонентів професійної освіти педагога може стати впровадження курсу «Англійська мова у професійній діяльності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні питання організації викладання іноземної мови за професійним спрямуванням та визначення основного змісту навчання студентів відображено у працях таких дослідників, як-от: Т. О. Вдовіна, Н. Д. Гальський, Г. В. Барабанова, Н. І. Газ, Г. А. Гринюк, Л. Ю. Купіш, Б. А. Лапідус, Ю. О. Жлуктенко, М. В. Ляховицький, О. С. Можаяєва, Л. П. Смелякова,

С. К. Фоломкіна, Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич та багатьох інших, що становить теоретичне підґрунтя для поставленого завдання. Окрім аналізу науково-педагогічної літератури, для обґрунтування проблеми відбору особливих методів навчання, змісту тематичних завдань та засобів для їхньої реалізації, слід також керуватися пояснювальною запискою Міністерства освіти і науки України щодо навчальних програм з іноземних мов для немовних вищих навчальних закладів.

Мета та завдання дослідження. Розвідка має на меті обґрунтування методів оптимізації формування професійної компетенції майбутніх вчителів початкових класів через збагачення змістового компоненту освіти: теоретичними знаннями з англійської мови, спеціальною фаховою термінологією, інформацією про особливості комунікативної культури англomовного соціуму. Курс «Англійська мова у професійній діяльності» має також сформувати вміння оперувати фаховою термінологією та забезпечити культуру мовлення в навчально-педагогічному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Курс «Англійська мова у професійній діяльності» має вирішувати наступні завдання:

- створення у студентів цілісного уявлення про особливості граматичної структури англійської мови;
- сприяння збагаченню словникового запасу;
- залучення студентів до надбань культури англomовного соціуму;
- задоволення потреби особистості у самопізнанні та самовдосконаленні;
- підвищення пізнавальної активності, активізація творчих здібностей;
- розвиток уваги та уяви;
- розвиток концептуального мислення, як здатності узагальнювати інформацію у більш змістовній формі;
- виховання студентів на основі загальнолюдських морально-етичних цінностей;
- формування естетичної позиції;
- сприяння вихованню шанобливого ставлення до соціокультурного надбання людства.

Специфіка цього курсу має полягати не лише у формуванні уявлень про основні граматичні категорії, але і у засвоєнні оптимального матеріалу, що уможливорює використання англійської мови як засобу професійної комунікації, передумови культурного співіснування у європейському суспільстві та самовдосконалення. Особливістю курсу є виділення часу на розгляд та деталізоване опрацювання лексики, що відповідає сфері професійних інтересів.

Важливим компонентом курсу є самостійна робота, ефективність якої зростає за умов:

- чіткого визначення основних завдань та питань, які потребують особливої уваги;
- складання переліку запитань, за якими студенти зможуть

здійснювати самоперевірку;

- надання студентам необхідних методичних рекомендацій щодо самостійного опрацювання окремих питань;

- розробка системи контролю за результатами роботи студентів.

Використання сучасних інформаційних джерел є базовою передумовою формування професійної компетенції педагога, отже необхідно окреслити практичний потенціал використання мережі «Інтернет» в умовах освітнього і професійного простору. Наприклад, ознайомити із спеціальними словниками та підручниками, що відображають професійно-орієнтовану лексику, із доступними ресурсами, де можна придбати подібну літературу (такими, як: «English bookstores», «Amazon»).

Варто зупинитись на питанні ефективності читання професійних блогів, що є більш доступними порівняно із професійно-орієнтованими періодичними виданнями, які можна купити або взяти у бібліотеці. В цьому контексті у нагоді можуть стати ресурси: «StumbleUpon» and «Feedly». Добираючи матеріал для читання, варто звернути увагу на анотації та відгуки. За допомогою ресурсу «Feedly» можна створювати власну підбірку цікавих професійних матеріалів: добирати матеріал, читати, підписуватись та ділитися дописами.

Ресурс «Use FluentU» уможливорює перегляд та сортування автентичного відеоматеріалу (пісень, трейлерів, новин) в залежності від професійних потреб та рівня знань студента з іноземної мови. Ресурс також пропонує багато цікавих інструментів для практичного вдосконалення словника та граматичних навичок: інтерактивні субтитри, флешкарти, сети актуального лексичного матеріалу тощо.

Слухання професійно-орієнтованих підкастів є також швидким та доступним шляхом вдосконалення навичок аудіювання (наприклад: «British Council's Professionals Podcast»). Вони можуть охоплювати різноманітні теми та пропонують вправи, добірку актуального лексичного матеріалу, транскрипти відео та аудіо файлів, пов'язані статті та матеріали. Підкасти користуються популярністю та щодень з'являються нові.

Також можна переглядати акаунти відомих професіоналів у соціальних мережах та слідкувати за їх дописами.

Участь у міжнародній конференції або вебінарі також значно стимулюватиме розвиток навичок іншомовного професійного спілкування. Перегляд професійних презентацій англійською мовою (наприклад, на ресурсі «Eventbrite») також є ефективним засобом вдосконалення мовних навичок.

Система контролю за результатами самостійного опрацювання може включати: розгляд питань на семінарських заняттях, написання рефератів, включення змісту самостійно опрацьованого матеріалу у перелік запитань до заліку. Результатом успішного засвоєння матеріалу має бути:

– розуміння офіційного та неформального професійного спілкування, мети і жанру висловлювання;

– уміння добирати граматичні структури, які чітко відображають значення, редагувати власні та чужі тексти з метою усунення граматичних, пунктуаційних та стилістичних помилок;

– знання словника та ідіоматичних зворотів, що стосуються різних сучасних бізнес-тем і концепцій;

– розуміння динаміки колективної роботи та демонстрація здатності брати активну участь як член команди;

– створення та проведення презентацій, які підтримують інтерес аудиторії та демонструють професійний підхід (вміння розподіляти навантаження, здатність дотримуватись графіку тощо).

Автор добре усвідомлює, що неможливо уникнути моменту суб'єктивності, саме тому запропонована структура курсу передбачає можливість доопрацювання.

Тематика курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» узгоджується з підручниками та навчально-методичними посібниками для вищого навчального закладу з певного предмету. На початку курсу вводиться вступний міні-курс з повторення основних правил граматики англійської мови (часи дієслів, побудова речень, артикль, множина іменників, вправи на інтонацію і вимову).

Основні складові змістової частини курсу мають певною мірою дублювати найважливіші теми з психології і педагогіки, які повинні засвоїти майбутні вчителі початкової школи: психологічні особливості засвоєння іноземної мови учнями початкової школи, дидактичні основи навчання іноземної мови, зміст, цілі, завдання і засоби навчання іноземних мов у початковій школі, система вправ і мовних ігор, формування фонологічної компетенції учнів початкової школи, формування лексичної компетенції, формування граматичної компетенції на початковому етапі, формування компетенції письма та писемного мовлення. Кожна з цих тем має бути представлена англійськими оригінальними джерелами, що концентрують професійну лексику, необхідно також упорядкувати словник професійних термінів. Так, до тем, що є обов'язковими для вивчення майбутніми вчителями початкових класів, входять такі:

1. Child development and early education theories and practices (Розвиток дитини. Теорія та практика раннього навчання).

2. Safe and appropriate activities for children (безпечні та відповідні до віку види діяльності дитини).

3. Relevant legislation, policies and procedures to ensure that children are supervised and safe at all times (відповідні правові та державні норми безпеки для забезпечення постійного нагляду за дітьми і їх безпеки).

4. An understanding of the cultural environment of the children (розуміння культурного середовища вихованців).

На нашу думку, логічним буде введення для спеціалістів початкової освіти теми: «Вивчення іноземної мови вихованцями ДНЗ та

учнями початкових класів», яка теж побудована на англійських джерелах, що презентують як загальні закономірності навчання іноземної мови дошкільників та учнів початкової школи, так і новітні технології й винаходи у цій області. Тематика цього блоку окреслюється наступними темами:

1. Teaching problem how to teach a foreign language to pre-school children (Проблема навчання іноземної мови учнів початкової школи).

2. A distinguish between teaching pre-school children in the kindergarten and teaching children in primary grades in the elementary school (Відмінність між навчанням іноземної мови вихованців ДНЗ і учнів початкової школи).

3. Aims of teaching (мета навчання).

4. Content of teaching (зміст навчання).

5. Methods and techniques of teaching elementary school children (методи і техніки навчання учнів початкової школи).

Наразі викладачами Полтавського державного педагогічного університету ведеться розробка навчального посібника до курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для спеціальності «Початкова освіта». Розробляючи цей курс, ми ставимо перед собою такі завдання:

1. Поновити знання студентів з базового курсу англійської мови. Стисло розглянути такі теми: «Вимова та інтонація», «Побудова англійського речення», «Іменник, артикль», «Числівник, прикметник», «Система часів англійського дієслова».

2. Ознайомити студентів з основними темами, які входять до необхідного мінімуму підготовки вихователя ДНЗ, такими як:

- Child development (розвиток дитини).
- Creative experiences for young children (творчий досвід дитини).
- Child guidance (спрямування дитини).
- Health, safety and nutrition (безпека, здоров'я, харчування).
- Language and literacy curriculum (мова та програма навчання грамоти).
- Math and science curriculum (математична і наукова програма).
- Curriculum and program planning (програма та розробка програми).
- Young children with special needs (діти з особливими потребами).

Студенти засвоюють лексику з цих тем, вчать слова до кожної теми, відпрацьовують на практичних заняттях навчальні ігри, розвиваючі види робіт із вихованцями: використання пісень, драматизації, художні засоби навчання, творчі завдання. Останнім блоком нашого курсу є саме навчання англійської у дитячому садку, його загальні принципи та практичні поради різних вихователів, які ми знайшли намагалися упорядкувати.

1. Second language learning in kindergarten (Принципи навчання іноземної мови у ДНЗ).

2. ESL Games For Kids (ігри навчання іноземної дошкільників).
3. Teaching materials used for preschool ESL activities (навчальні матеріали для вивчення іноземної у ДНЗ).
4. ESL activities and teaching methods (Навчальна діяльність, методи навчання іноземної у ДНЗ).
5. ESL Activities and Mini-Books for Every Classroom (Навчальна діяльність та підручники).
6. Total Physical Response (TPR) (Метод тотальної фізичної реакції як метод навчання іноземної у ДНЗ).

Після теоретичного змісту необхідно розглянути окремі сучасні новітні технології, що стосуються шляхів урізноманітнення робіт з дошкільниками. Студентам також рекомендовано ознайомитись з програмами роботи дитячого садочка іноземною мовою, з елементами цікавих занять в Інтернеті, з сайтами, які забезпечують наочність, містять методичні поради, з он-лайн посібниками для дошкільників, з вітчизняними підручниками з іноземної для дошкільного віку.

Після закінчення курсу студенти повинні **знати**:

Мовленнєвий етикет спілкування: мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження, лексичний мінімум ділових контактів, ділових зустрічей, нарад; особливості діалогу професійно-орієнтованого характеру; лексичний мінімум комп'ютерних технологій; професійно-орієнтований лексико-граматичний мінімум на високому рівні; орієнтуватися в основних поняттях професії англійською мовою (понятійний апарат); орієнтуватися у закордонних джерелах інформації; розуміти на планах навчання і виховання дошкільнят; знати граматичні форми й конструкції, що означають суб'єкт дії, дію, об'єкт дії, характеристику дії, необхідність, бажаність, можливість дії, умовні дії, логіко-сміслові зв'язки, граматичні форми й конструкції, що характерні для усних повідомлень за власною спеціальністю; абрєвіатури фахових термінів у певній професійно-орієнтованій галузі; основи перекладу професійно-орієнтованих іншомовних джерел; лексичний мінімум основ міжкультурної свідомості з визначенням взаємостосунків і взаємовідносин; лексичний мінімум регіональних та соціальних відмінностей між Україною та країною, мову якої вивчають.

Уміти: досліджувати іншомовну оригінальну літературу та розширювати лексико-граматичні навички, навички студіювання та говоріння; зробити монологічне повідомлення професійного характеру з визначеним терміном мовлення; володіти рецептивними й продуктивними навички словотворення; вести професійне спілкування на високому рівні з вихователями закордонних дитячих садків; використовувати сучасні засоби навчання у роботі, дізнаватись про них з Інтернету; вміти порівнювати вітчизняну систему роботи у ДНЗ і початковій школі і закордонну; володіти методами анотування та реферування іншомовних джерел, в тому числі й в Інтернеті; зробити комп'ютерний переклад іншомовної інформації; володіти прийомами

ознайомчого читання з визначеною швидкістю без словника, пошукового читання з визначеною швидкістю без словника, вивчаючого читання з визначеною кількістю невідомих слів (з використанням словника); вести роботу з іншомовними джерелами наукового характеру (статті, монографії, реферати, трактати, дисертації тощо).

Не менш важливим питанням є питання пошуку та відбору навчального матеріалу, який є основою змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням. Від змісту тексту залежить ефективність організації навчальної інтерактивної діяльності з розуміння смислової інформації та результативність засвоєння термінологічної лексики при вживанні її у висловлюванні студентів. Наявність у текстах таблиць, схем, графіків, та інших паратекстуальних засобів сприяють кращому розумінню студентами термінологічних одиниць та вираженою з їхньою допомогою фаховою інформацією [1]. Англійськомовні автентичні тексти є цінним інформаційним та пізнавальним матеріалом, який доповнює отримані студентами під час вивчення спеціальних дисциплін знання [4]. Тексти за фахом є джерелом словникового запасу студентів, прикладом вживання термінологічної лексики у контексті, що допомагає конкретизувати значення слів, пояснити й уточнити випадки їх вживання у відповідності до ustalених мовних норм і стандартів.

З урахуванням цього, оптимальним способом семантизації вважається коментар. Він пояснює академічні та професійні сфери і ситуації, в яких вони мають вживатися, тому підбір лексики може у значній мірі різнитися в окремих робочих програмах. Враховуючи зазначене вище, для визначення кількості лексичних одиниць, необхідність для складання словника – мінімуму англійської професійної лексики, ми виходили з міркування Ю. О. Жлуктенка про те, що не можна навчати студентів фахової лексики взагалі, її можна навчити лише в межах певної відібраної тематики, яка буде стояти найближче до основних питань профільюючої дисципліни факультету [3]. Мінімізація кількості відібраних лексичних одиниць є запорукою успіху в навчанні іноземної мови, оскільки чим менше обсяг матеріалу, тим більше шансів добитися ефективного його засвоєння. Щодо процедури відбору професійної лексики, необхідно зазначити основну послідовність операцій: вивчення номенклатури сфер, тем і ситуацій, характерних для професійної діяльності студентів; фаховий аналіз програмних вимог щодо змістовного наповнення навчального матеріалу, його відповідності потребам; пошук і підготовка текстових автентичних матеріалів, їх аналіз на відповідність вибраним критеріям відбору; обробка та систематизація відібраних джерел термінологічної лексики; вибір одиниць лексики згідно з визначеними критеріями відбору, її фіксування на паперових й електронних носіях, переклад термінів на українську мову; створення списку фахової лексики, її аналіз порівняння з іншими, аналогічними словниками-мінімумами, які є в

матеріалах наукових досліджень з даної проблеми, уточнення і складання остаточного варіанту. В результаті проведеної роботи був складений список основних тем, видів робіт та форм контролю засвоєних знань для студентів.

Висновки. Актуальність дослідження навчання іноземної мови за професійним спрямуванням викликана, перш за все, невпинно зростаючим темпом глобалізації суспільства, коли вітчизняним фахівцям окремої галузі необхідно постійно підтримувати контакти зі спеціалістами інших країн з метою покращення якості роботи, обміну досвідом у певному роді діяльності, є на часі і знаходиться у центрі наукових розвідок. Ми спробували розглянути проблему особливості організації викладання англійської мови за професійним спрямуванням у студентів – майбутніх вихователів та вчителів початкових класів.

Перспективи подальших розвідок. Проте, незважаючи на широке коло наукових робіт, залишається спектр недосліджених і не розроблених у достатній мірі питань. Загалом, питання надання професійної спрямованості курсу іноземної мови потребує подальшої розробки з метою врахування дитячих інтересів, субкультури, сучасних шляхів оптимізації вивчення іноземної мови є надзвичайно актуальним та залишає широке поле для наукового пошуку. Проведене дослідження дозволяє перейти до підготовки й розробки більш конкретної методичної типології англійської мови за певним фаховим напрямком і створення адекватних вправ для її навчання, що становить перспективу подальшої роботи зі створення подібних курсів у різних професійних сферах.

Література

1. Гринюк Г. А. Відбір навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетенції у студентів-економістів. *Навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах*. Київ: Іноземні мови. № 82. 2007. С. 63–67.
2. Жлуктенко Ю. О. Методика викладання іноземних мов у вищій школі. Київ: Вища школа, 1971. 222 с.
3. Лещенко М. П. Щастя дитини – єдине дійсне щастя на землі: До проблем педагогічної майстерності. Київ: АСМІ, 2003. 304 с.
4. Морська Л. І. Формування вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів факультету фізичного виховання: дис. канд. пед. наук: спец. 13. 00.02 / Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2001. 285 с.
5. Рудич О. О. Навчально-тематичний план і програма спецкурсу: «Педагогічні технології використання сучасної дитячої англомовної літератури у процесі навчання молодших школярів»: для вищих педагогічних закладів освіти. Київ: Видавництво «АСМІ», 2003. 64 с.
6. Рудич О. О. Психолого-педагогічний потенціал дитячої англомовної книжки. *Імідж сучасного педагога*. Науково-практичний освітньо-популярний часопис. 2003. № 10. С. 63–66.
7. Електронний ресурс. URL: <https://www.fluentu.com/blog/english/english-for-professional-purposes>.